

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO
PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2022-2026
ZA 2022 ROK**

*Opracowanie:
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Narwi*

Narew, marzec 2023

I. WPROWADZENIE

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu każdego człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Klimat rodzinny, w której jednostka wzrasta, postawy jakie preferują rodzice w stosunku do dzieci, rodziców i samych siebie, a także sposób w jaki pełnią swe role, stają się zasadniczymi wzorcami, które jednostka przyswaja lub odrzuca. Wpływ, jaki wywierają rodzice na swoje dziecko, jest więc bardzo silny i trwały. W większości są to relacje zdrowe, niosące za sobą wiele pozytywnych wartości. Tak więc rodzina, dom rodzinny w powszechnym mniemaniu to bezpieczny azyl, gwarantujący bezpieczeństwo jej członków. Jednak dla niektórych osób dom rodzinny może być źródłem negatywnych, traumatycznych doświadczeń i przeżyć, źródłem przemocy.

Przemoc w rodzinie jest obecna we wszystkich społeczeństwach bez względu na stopień ich rozwoju. Jest to problem powszechny, który dotykać może ludzi bez względu na ich wiek, status społeczny i materialny, poziom wykształcenia, wykonywany zawód itp. Ofiary przemocy domowej doświadczają lęku, bezsilności, przygnębienia i rozpacz. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Bez wątpienia należy zakwalifikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Problematyka przemocy jest zjawiskiem złożonym, wieloczynnikowym. Aby skutecznie jej przeciwdziałać, a tym samym pomagać rodzinom, potrzebne jest interdyscyplinarne spojrzenie na rodzinę, jej członków i ich sytuację, potrzeby i zachowania.

Aby skutecznie przeciwdziałać przemocy w rodzinie, należy nieustannie zwiększać świadomość społeczną, dotyczącą samego zjawiska, ze szczególnym uwzględnieniem osób zajmujących się niesieniem wsparcia i ochrony ofiarom. Żadna instytucja działająca samodzielnie nie jest w stanie rozwiązać tego bardzo złożonego problemu. Aby dotrzeć do istoty i skutecznie zapobiegać przemocy w rodzinie, potrzebne są skoordynowane działania właściwych instytucji, które koncentrują się na potrzebach i prawach ofiar.

Postępowanie w przypadku wystąpienia przemocy reguluje ustawa z dnia 29 lipca 2015 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2020, poz. 218). Zgodnie z jej zapisami opracowano **Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2022-2026**, który został przyjęty uchwałą Nr XXXVII/190/21 Rady Gminy Narew z dnia 30 grudnia 2021r.

II. REALIZACJA PROGRAMU

1. EDUKACJA SPOŁECZNA I PROMOCJA DZIAŁAŃ NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej rozpowszechnia materiały edukacyjne (broszury, ulotki, plakaty itp.) dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie poprzez instytucje gminne i organizacje pozarządowe. Informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie udzielają członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz pracownicy ośrodka. Na tablicy ogłoszeń i na stronach internetowych Urzędu Gminy Narew i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej umieszczono informacje na temat systemu pomocy i wsparcia dla osób uwikłanych w zjawisko przemocy domowej oraz informacji o działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.

Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki w zakresie agresji i przemocy odbywa się w szczególności poprzez organizowanie zajęć edukacyjno-profilaktycznych w ramach szkolnych programów wychowawczych i profilaktycznych. W ramach godzin wychowawczych i zajęć dodatkowych oraz wykładów informacyjnych w **Zespole Szkolno-Przedszkolnym** realizowano treści kierowane do uczniów z zakresu profilaktyki i szeroko pojętego wychowania. Można tu wymienić takie zajęcia jak: "Przemoc", "Agresja słowna", „Bezpieczny dom - profilaktyka przemocy i agresji”, „Nasze emocje- dobrze je znać i zrozumieć”, „Emocje- potrafimy z nimi żyć. Metody rozładowywania nieprzyjemnych emocji”, „Stop przemocy i wykluczeniu w szkole”, „Przemoc boli”.

Podczas warsztatu „**Przemoc**” uczniowie zaznajamiali się z problematyką przemocy, uświadamiali sobie negatywne skutki stosowania przemocy, opisywali alternatywne sposoby ekspresji emocji i rozładowywania frustracji. Poznawali i samodzielnie generowali możliwości rozwiązywania problemu przemocy, kształtowali postawę wolną od zachowań agresywnych oraz nabywali umiejętności skutecznego reagowania w przypadku doświadczenia przemocy.

Warsztaty „**Agresja słowna**” prowadzone były przy użyciu różnorodnych technik i materiałów dostosowanych zarówno do wieku, jak i możliwości poznawczych odbiorców. Uczniowie poprzez realizację treści są świadomi negatywnych emocji, rozumieją, że język to potężne narzędzie i łatwo jest nim kogoś zranić. Znają i rozumieją pojęcie agresji słownej i pojęcia z nią związane. Kształtowali umiejętności właściwego wyrażania emocji, prawidłowego

reagowania na doświadczanie agresji słownej, umiejętności pracy w grupie oraz wyrażania konstruktywnej krytyki.

Na przełomie maja i czerwca 2022r. odbyły się webinaria dla rodziców uczniów szkoły podstawowej na temat: **„Bezpieczny dom - profilaktyka przemocy i agresji”** przygotowane przez specjalistę, pedagoga z Małopolskiego Centrum Profilaktyki z Krakowa.

Spotkanie on-line z rodzicami trwały 45 min podczas którego poruszane były bardzo ważne kwestie dotyczące zagadnienia przemocy i agresji. Dokładnie analizowane były następujące treści:

- definicja przemocy,
- immunitet uzależnień behawioralnych,
- czynniki ryzyka zachowań ryzykownych - czynniki rodzinne, czynniki związane z grupą rówieśniczą,
- jak radzić sobie z kryzysem w czterech ścianach,
- bariery komunikacyjne - co może pojawiać się gdy dziecko doświadcza przemocy/agresji?
- słowa haki- wbijane w dorosłych,
- słowa haki- wbijane w dzieci,
- poczucie własnej wartości, czyli to co agresja i przemoc niszczy jako pierwsze,
- agresywne podejście do celu, postawa agresywna,
- V blokad zgłoszenia przemocy.

Podczas warsztatów **„Nasze emocje - dobrze je znać i zrozumieć”, „Emocje- potrafiemy z nimi żyć. Metody rozładowywania nieprzyjemnych emocji”, „Stop przemocy i wykluczeniu w szkole”, „Przemoc boli”** młodzi ludzie nabyli umiejętności pokonywania sytuacji konfliktowych opierających się na znajomości oraz praktycznym stosowaniu technik konstruktywnego rozwiązywania nieporozumień.

Ponadto uczniowie poznali terminy agresja i przemoc, ukształtowali umiejętności opanowania i przezwyciężania złości i agresji, kształtowali postawy pożądane społecznie, wypracowali metody przeciwdziałania agresji.

Jednocześnie na terenie gminy kontynuowano działania w ramach kampanii **„Reaguj na przemoc!”**, w ramach której przekazywano informacje gdzie szukać wsparcia i jakie prawa przysługują osobom doświadczającym przemocy. Zachęcano do przerywania milczenia i korzystania z różnych dostępnych form pomocy. Sprawców natomiast informowano o konsekwencjach prawnych jakie im grożą za stosowanie przemocy, proponowano działania korekcyjno -

edukacyjne oraz motywowano do zmiany zachowania.

Czas wolny dzieci i młodzież oraz ich rodziny mogły spędzić na zajęciach pozaszkolnych, które były prowadzone w szkole, bibliotece i jej filiach oraz w ośrodku kultury. W placówkach tych odbywały się zajęcia artystyczne, rekreacyjne, sportowe oraz warsztatowe zarówno dla dzieci, jak i rodziców. Prowadzone były również zajęcia taneczne, teatralne i wokalne. W szkole działały koła zainteresowań - modelarskie, sportowe i przedmiotowe. Powyższe jednostki udostępniały też materiały profilaktyczne dotyczące uzależnień i przemocy. Zarówno **Narwiański Ośrodek Kultury w Narwi** jak i **Gminna Biblioteka Publiczna w Narwi** prowadził działalność profilaktyczną w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym i uzależnieniom. Organizował dzieciom czas wolny, zachęcał do korzystania ze świetlicy, z nowych zajęć, do uczestnictwa w turniejach, grach i wyjazdach edukacyjnych, w zajęciach grupowych. Dzieci podczas zajęć uczą się realizowania własnych potrzeb w zgodzie z przyjętymi normami społecznymi, co jest bardzo istotne w przypadku dzieci zagrożonych niedostosowaniem społecznym. Zorganizowano zajęcia edukacyjno - integracyjne, warsztaty plastyczne, rękodzielnicze, kulinarne itp. Działania były skierowane do różnych grup wiekowych, od dzieci przez młodzież i dorosłych do seniorów. Odbywały się również pogadanki i prelekcje na temat uzależnień, indywidualnego podejścia do drugiego człowieka, braku agresji, kształtowania silnej więzi rodzinnej.

W działalność na rzecz dzieci, młodzieży i dorosłych włączyła się również **Komenda Powiatowa Policji w Hajnówce**, która realizowała działania profilaktyczno-edukacyjne między innymi „Bezpieczna droga do szkoły/domu”, „Pomoc a Nie przemoc”, „Bezpieczny senior” i „Nie bądźmy obojętni”.

Przekazywano informacje na temat odpowiedzialności karnej za popełnione czyny karalne w świetle ustawy "O postępowaniu w sprawach nieletnich" i stosowanych przez Sąd środkach wychowawczych.

Ponadto organizowano spotkania z rodzicami, kuratorami oraz przedstawicielami instytucji zajmujących się z działalnością na rzecz nieletnich.

W grudniu 2022r. uczniowie z klas Vb, VIab, VII oraz VIIIab brali udział w zajęciach dotyczących kwestii odpowiedzialności prawnej nieletnich przeprowadzonych przez funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Hajnówce.

Celem zajęć było przeciwdziałanie demoralizacji i przestępczości nieletnich. Dokładnie omówiono podstawowe kwestie:

- wyjaśniono pojęcie - nieletni;

- czym jest czyn karalny i zabroniony;
- przedstawiono definicję demoralizacji oraz okoliczności świadczące o demoralizacji nieletniego.

2. UDZIELANIE KOMPLEKSOWEJ POMOCY OSOBOM I RODZINOM DOTKNIĘTYM PROBLEMEM PRZEMOCY

W ramach procedury "**Niebieska Karta**" udzielana jest pomoc osobom doznającym przemocy. Zapewnienie pomocy terapeutycznej, prawnej, socjalnej i finansowej dla osób doznających przemocy i świadków przemocy ze szczególnym uwzględnieniem dzieci odbywa się w ramach działań ośrodka pomocy społecznej, zespołu interdyscyplinarnego, komisji alkoholowej oraz punktu konsultacyjnego.

Na terenie gminy propagowana jest działalność dotycząca przeciwdziałania i powstrzymywania przemocy. Nawiązano współpracę z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Białymstoku, który prowadzi Ośrodek Interwencji Kryzysowej zapewniający schronienie osobom doznającym przemocy w rodzinie. Ośrodek udziela również pomocy psychologiczno - terapeutycznej i prawnej.

Upowszechnianie oferty pomocowej oraz informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy odbywa się poprzez umieszczanie informacji na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, tablicy ogłoszeń oraz poprzez pracę socjalną.

Pomocy w formie poradnictwa socjalnego dla osób doświadczających przemocy udzielono 2 razy i 4 porady psychologiczne.

Informowano o możliwości skorzystania z bezpłatnego poradnictwa prawnego, jednak ośrodek nie dysponuje danymi jaka liczba osób skorzystała z tej formy pomocy.

3. ZWIĘKSZENIE SKUTECZNOŚCI ODDZIAŁYWAŃ WOBEC SPRAWCÓW PRZEMOCY

Wobec sprawców przemocy stosowana jest procedura "**Niebieska Karta**".

„**Niebieska Karta**” jest zdecydowanie podstawowym narzędziem, wykorzystywanym w procesie obejmowania wsparciem osób doznających różnego rodzaju przemocy w rodzinie. Osoby nią objęte stwierdziły, że w największym stopniu zaangażowani w podejmowanie działań w jej ramach pozostają przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz Policji.

W 2022 roku procedurę prowadzono w 5 rodzinach, z czego 2 zostały wszczęte oraz 3 kontynuowano z roku 2021. Sprawcami w każdej z tych sytuacji byli mężczyźni, osobami doświadczającymi przemocy kobiety.

Zespół Interdyscyplinarny skutecznie inicjował interwencje w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechniał informacje o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjował działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Wszyscy sprawcy przemocy byli wzywani na posiedzenie zespołu oraz odwiedzani w miejscu zamieszkania przez poszczególnych członków zespołu. Sprawcy przemocy zostali poinformowani na temat programów korekcyjno-edukacyjnych oraz podmiotów, które je realizują.

4. BUDOWANIE LOKALNEGO SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym, który powołał wójt. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych a także kuratorzy sądowi. Zespół interdyscyplinarny działa na podstawie porozumień zawartych między wójtem a podmiotami wymienionymi wyżej. Obsługę organizacyjno-techniczną zespołu interdyscyplinarnego zapewnia ośrodek pomocy społecznej. Posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego odbywają się w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na trzy miesiące.

Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Narew został utworzony na podstawie uchwały Nr V/20/11 Rady Gminy Narew z dnia 24 lutego 2011 roku w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania oraz zarządzenia Nr 40/11 Wójta Gminy Narew z dnia 10 maja 2011 roku w sprawie powołania i składu zespołu interdyscyplinarnego. Zarządzenie wójta było zmieniane sześciokrotnie. Wszystkie zmiany dokonywane były ze względu na zmiany osobowe składu zespołu.

Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zespół diagnozuje problem przemocy, podejmuje działania w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie

mające na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjuje interwencje w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnia informacje o instytucjach, osobach i możliwościach otrzymania pomocy w środowisku lokalnym oraz podejmuje działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W 2022 roku odbyło się 5 posiedzeń zespołu. Procedurą Niebieska Karta objętych zostało 17 osób z 5 rodzin. W 2022 roku wszczęto 2 procedury Niebieskiej Karty, 3 procedury były kontynuowane z 2021 roku. Liczba osób dotkniętych przemocą, dla których była prowadzona procedura w minionym roku wynosiła 5. Procedura dotyczyła 5 kobiet, 6 mężczyzn w tym 4 osoby starsze oraz 6 dzieci. Członkowie zespołu sporządzili formularz Niebieska Karta – C (dotyczy osób dotkniętych przemocą) dla 2 osób i formularz Niebieska Karta – D (dotyczy osób stosujących przemoc) dla 1 osoby. Procedurę zamknięto w tych rodzinach z powodu ustania przemocy.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego wraz z członkami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz pracownikami tutejszych jednostek samorządowych uczestniczyli w następujących szkoleniach: "Niewidzialne rany", "Techniki autoprezentacji do lepszej komunikacji w pracy", "Przemoc w rodzinie - występowanie w Polsce i tryb postępowania w przypadku zaistnienia tego zjawiska (niebieska karta)".

IV. FINANSOWANIE DZIAŁAŃ

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Narew na lata 2022-2026 finansowany jest ze środków budżetu Gminy Narew, ustalanych corocznie w ramach budżetu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Narwi oraz ze środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Narwi pochodzących z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Wysokość wykorzystanych środków ze szczegółowym podziałem na działy i rozdziały znajduje się w sprawozdaniu z wykorzystania budżetu gminy za 2022 rok.